

R

RL 1006 327 361 322 1

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/00699-0/2020	
Érkezett: 2020 ÁPR 15.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 3 db	<i>clu</i>

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott

az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg, hogy a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 337. § 2020. március 31. napján hatályba lépett (2) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) Cikkének (1) bekezdésével (jogállamiság elve, különös tekintettel a normavilágosságra), I. cikk (3) bekezdésével (szükségesség-arányosság elve), IX. cikk (1)

bekezdése (szólásszabadság), XXVIII. cikk (4) bekezdése (*nullum crimen sine lege certa*) és semmisítse meg azt.

Indítványom alátámasztásául az alábbiakat adom elő.

I. Az indítványozói jogosultság és a befogadhatóság

1. Az Indítványt az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján terjesztem elő, amely szerint az érintett személy az Alkotmánybíróság eljárását akkor kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

- Indítványozói jogosultság, az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata

2. Az Alkotmánybíróság a személyes érintettséggel kapcsolatos gyakorlatát a következőképpen foglalta össze. „Az Alkotmánybíróságnak különös figyelmet kell fordítania a kivételesség feltételének megállapíthatóságára, mert ez a panaszfajta nem válhat *popularis actio*-vá (a közvetlen érintettséget mellőző, jogalkalmazás eredményeként bekövetkező jogsérelem nélküli eredményes indítvánnyá). Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek. (33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]-[62], [66])” (3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]).

3. Tehát “[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától” (3105/2012. (VII. 26.) AB

végzés, Indokolás [3]). A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az érintettségnek személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie (3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27], 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]).

4. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezést az indítványozóval szemben nem alkalmazták, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) (3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]). "Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia" (először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [30]-[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]).

5. Az általános követelmények **részben eltérő módon érvényesülhetnek a büntető anyagi jog szabályainak vizsgálatakor**, fokozottan figyelemmel kell ugyanis lenni arra, hogy a büntetőjog végső eszköz (*ultima ratio*) a jogi felelősség rendszerében; a legsúlyosabb jogkövetkezmények a büntetőjogban alkalmazandók. Az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló panasz természetesen a Btk. vonatkozásában sem fogadható be a kivételesség vizsgálata nélkül. **Akkor merülhet fel a befogadás, ha egy új büntető tényállás olyan magatartást nyilvánít büntetendővé, amely a hatálybalépése előtt megengedett, törvényes volt. Még inkább indokolt lehet a befogadás, ha a büntetendővé nyilvánított magatartás közvetlenül valamely alapjog korlátozását jelenti.** Mivel az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése alapján a jogszabályok betartása mindenkire kötelező, ezekben az esetekben a büntető tényállás hatálybalépése azzal jár, hogy az érintett személyeknek a korábbi, törvényesen folytatott magatartásukat azonnal abba kell hagyniuk, ellenkező esetben büntetőeljárás indul ellenük. A büntetőeljárás *ultima ratio* jellegéből, stigmatizáló, és más jogviszonyokra azonnal kiterjedő hatásából adódóan nem várható el, hogy egy ilyen tilalom esetén az érintett személy vállalja a büntetés kockázatát. (3/2019. (III. 7.) AB határozat, 32-35. pontok)

- *Fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre*

6. Közügyekben rendszeresen megszólaló személy vagyok, ügyvédi-alkotmányjogász minőségemben mind a hagyományos és mind az elektronikus médiában rendszeresen adok interjúkat, publikálok cikkeket a közjoggal és emberi jogok védelmével kapcsolatos kérdésekben.¹ Továbbá saját Facebook oldalamon² is rendszeresen hozzászólok közéleti vitákhoz, melyek több száz, vagy akár több ezer emberhez is eljuthatnak – de elvileg mindenképpen a legszélesebb nyilvánosság számára elérhetőek, a profilom „public” módra van állítva. A járványügyi veszélyhelyzet kapcsán is számos esetben megszólaltam eddig és tervezem a jövőben is, hiszen a közügyek megvitatása nem állhat le egy egészségügyi krízishelyzet során sem, sőt ilyen helyzetben kiemelt jelentősége van a plurális vitának, melyhez saját szerény eszközeimmel hozzá kívánok járulni.

7. A megtámadott büntető anyagi jogi tényállás új, a magyar jog eddig azt nem tartalmazta. Nem vitathatóan alapvető jogot, a szólásszabadsághoz való jogot korlátozza, hiszen bizonyos típusú szólásokat rendel büntetni. A már idézett 3/2009-es AB határozatban is hasonló okokból állapították meg az indítványozó személyes érintettségét: a t. Alkotmánybíróság kimondta, hogy az új büntető anyagi jogi tényállás hatálya alá tartozó magatartásokat illetően visszatartó hatása van, közvetlen hatályosul, további jogalkalmazói döntés közbejötté nélkül érvényesül. A kifogásolt törvény jelenvaló módon és közvetlenül érintette azokat a természetes személyeket, akik a tényállás hatálybalépése előtt az abban tilalmazott magatartást törvényesen folytatták, a sérelmezett rendelkezések tehát további végrehajtó aktus nélkül változtatják meg a természetes személyek jogi pozícióját (3/2019. (III. 7.) AB határozat, 36. pont). Jelen eset teljesen analóg, az új típusú rémhírterjesztési tényállást – elviekben – bármikor rám is alkalmazhatják a járványügyi veszélyhelyzet fennállta alatt azzal kapcsolatban kifejtett álláspontom miatt (ennek részletes kifejtését az érdemi érvelésem tartalmazza, de kérem ezen a helyen is figyelembe venni), bár ez jelen beadvány benyújtásáig

¹ Pár példa az utóbbi időszak közéleti megjelenéseiből:

² [Redacted]

tudomásom szerint nem történt meg. Így előfordulhat, hogy korábban jogszerű magatartásomért fognak büntetni, az engem „jelenvaló módon és közvetlenül érint”. Mindezen indokok alapján kérem személyes érintettségem megállapítását.

- *Egyéb befogadhatósági kritériumoknak való megfelelés*

8. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése az indítvány előterjesztésére határidőt állapít meg. Eszerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság eljárása megindítása az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehetséges. A Btk. támadott szakasza 2020. március 31-én lépett hatályba, az alkotmányjogi panaszt tehát a határidőn belül nyújtom be.

9. A kérdéses jogszabályhely Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság mindeddig sem alkotmányjogi panasz, sem bírói kezdeményezés alapján nem hozott döntést, így az Abtv. 31. §-ában foglalt korlátozás sem képezi a panasz előterjesztésének akadályát. Az Alkotmánybíróság eljárásának az sem lenne akadálya, ha időközben más eljárásban, például az országgyűlési képviselők egynegyedének indítványa alapján utólagos normakontroll eljárásban döntést hozna, hiszen az Abtv. 31. §-ában foglalt *res iudicata* szabályok csak alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján lefolytatott korábbi eljárásokra korlátozódnak.

10. Jelen beadvány egyértelműen az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést feszeget. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak egyértelműen állást kell foglalnia a jelen ügyben megtámadotthoz hasonló, teljesen kiszámíthatatlan büntetőjogi normák alkotmányosságáról, valamint arról is, hogy lehetséges-e egy jogállamban a szólásszabadsághoz való jog korlátozása büntetőjogi eszközökkel a különleges jogrend esetén és annak mik az alkotmányos határai.

11. Az Abtv. 52. § (5) bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz eljárásokban az indítványozónak nyilatkoznia kell adatai kezelését illetően. Az Abtv. 57. § (1a) bekezdése és

68. §-a alapján hozzájárulok ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság indítványom teljes egészében nyilvánosságra hozza. Kérem egyúttal, hogy az indítvány mellékleteként benyújtott személyi okmányaim és az abban szereplő személyes adataim nyilvánosságra hozatalának mellőze a t. Alkotmánybíróság.

III. A Btk. 337. § (2) bekezdésének Alaptörvény-ellenes volta

A. Alaptörvény XXXVIII. Cikk (4) bekezdésének (*nullum crimen sine lege certa*) és B) Cikk (1) bekezdésének (jogállamiság elve) sérelme

- *Az Alkotmánybírósági esetjog*

13. A t. Alkotmánybíróság egy korábbi ügyben azt hangsúlyozta, hogy "[a] nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elveket megfogalmazó alkotmányos szabály a jogállamok egyik legnagyobb múlta visszatekintő garanciáját jeleníti meg: az állami büntetőhatalom gyakorlásának korlátját és gyakorolhatóságát övező feltételek előre megismerhetőségének követelményét. Ebből az is következik, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdéséből fakadó követelmények, így a visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás és jogalkalmazás tilalmának védelmi körébe tartozik a büntetőjog valamennyi olyan szabálya, amely az egyéni büntetőjogi felelősség megállapítása szempontjából jelentős." Az Alkotmánybíróság e határozatában rámutatott arra is, hogy "[e]zzel egyező álláspontot képvisel az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata is, amely[nek] [...] értelmében a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvek által nyújtott védelem nem szűkíthető le a büntetőjog különös részi törvényi tényállás elemeire és az abban foglalt büntetési tételekre, hanem felöleli a büntetőjogi felelősségre vonás valamennyi releváns szabályát [lásd például: 35/1999. (XI. 26.) AB határozat, ABH 1999, 310, 316.]. Így az alkotmányos jog által garantált védelem kiterjed a büntethetőség, a büntetéskiszabás és ezen kívül valamennyi olyan büntetőjogi szabályra, amely a büntetőjog alkalmazása során az egyén alkotmányos szabadságjogait érinti" (16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [33]).

14. Minden norma értelmezésre szorul, a jogszabályok egyre növekvő száma és bonyolultsága ezt az értelmezési igényt folyamatosan növeli. A norma megszövegezéséből fakadó nehézségek csak ott vetik fel a jogbiztonság sérelmét, és válik elkerülhetetlenné a norma megsemmisítése, ahol a jogszabály eleve értelmezhetetlen, és ez alkalmazását kiszámíthatatlanná, a norma címzettjei számára előreláthatatlanná teszi (3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [10]). Ugyanakkor a Btk. törvényi tényállásainál nemcsak az a

követelmény, hogy azok ne legyenek értelmezhetetlenek, hanem az alkotmányossághoz hozzátartozik az is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése szerinti "cselekmény" bűncselekménnyé nyilvánítása ne tartalmazzon határozatlan jogfogalmakat. A **határozatlan diszpozíció a nullum crimen sine lege elvével nem egyeztethető össze, mert a törvényi tényállás címzettjei ilyen esetben nem dönthetik el, milyen magatartástól kell tartózkodniuk, illetve milyen magatartás az, amely a törvény rendelkezése szerint büntetést vonhat maga után.** (3/2019. (III. 7.) AB határozat, 68-70. pontok).

- *A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre*

15. A Btk.-ba frissen beiktatott 337. §. (2) bekezdésével kapcsolatban súlyos alkotmányossági aggályok vethetők fel. A Btk. ezen szabálya büntetni rendel minden olyan, különleges jogrend idején nagy nyilvánosság előtt valótlan tényt vagy való tényt oly módon elferdítve állítását vagy híresztelését, amely alkalmas arra, hogy a védekezés eredményességét akadályozza vagy meghiúsítsa.

16. A Btk. ezen szabálya teljes bizonytalanságban tartja az érintetteket – gyakorlatilag mindenkit, aki közügyekben megszólal különleges jogrend idején vagy akár csak közösségi médiát használ -, hogy pontosan milyen szólásokat is rendel büntetni a büntetőjog, ráadásul öt évig terjedő szabadságvesztéssel. Elsőre a valótlan tény állítása vagy való tény elferdítése problémátlanak tűnik, hiszen ezt számos más helyen is tartalmazza a büntető anyagi jogi kódex. Ugyanakkor ennek a rémhírterjesztés kontextusában ez a kitétel sem problémátlan. Konkrét példán keresztül megvilágítva: jelen beadvány elkészítésekor heves vita dűl mind a szakértők, mind a laikusok között, hogy kell-e arcmaszkot viselni a koronavírus járvány elleni védekezés kapcsán. Maga a WHO nem tenné kötelezővé, más vitathatatlan szaktekintélyek igen. Amennyiben valaki egyik vagy másik álláspontot „vitathatatlan szakmai álláspontként” prezentál, de az később – tragikusan – tévesnek fog bizonyulni, felelősségre lesz vonható? A Btk. 337. § (2) bekezdése alapján ez nem zárható ki. Hasonlóan elképzelhető, hogy egy

polgármester, aki értesül arról, hogy fertőzési gócpont vagy több fertőzött van a településen, kétszer is megfontolja majd, hogy értesítse-e erről a lakosságot.³

17. Ugyancsak súlyosan aggályos, a támadott jogszabályhely azon kitétele, mely szerint a valótlan ténynek vagy elferdítésnek „alkalmasnak” kell lennie arra, hogy a védekezést akadályozza vagy megghiúsítsa. Jelen járványügyi veszélyhelyzet jól mutatja, hogy ezen jogszabályi megfogalmazás teljességgel megfoghatatlan. Jelenleg ugyanis még nem tudjuk, hogy a koronavírus ellen mi a legjobb védekezés. Mi több, azt sem tudjuk, hogy van-e egyáltalán jó védelem, vagy csak rossz és rosszabb választásaink vannak? Mindezért, azt „itt és most” folyó vitákban lehetetlen megmondani – nagyon szűk kivételekkel -, hogy mi is akadályozza vagy hiúsítja meg valójában a védekezést. Könnyen elképzelhető, hogy egy védekezési mód kritikája most eretnekségnek tűnik, de később mégis helyesnek bizonyul. Ugyanez igaz alternatív kezelési módokra, állami protokollokra is.

18. Visszanézve remélhetőleg sokkal okosabbak leszünk, de a nyomozóhatóság nincs abban a helyzetben (legalábbis az esetek egy nagy részében), hogy eldöntse, egy akár hamis vagy elferdített szólás jelenleg alkalmas-e a védekezés akadályozására, azt akár legjobb szándékkal is az esetek túlnyomó többségében önkényesen fogja alkalmazni – de ennek legalábbis reális esélye fennáll. Ezt a kérdést ugyanis nemhogy a járványügyi szakértelemmel nem rendelkező rendőrség, de a szakemberek sem tudják a büntetőjog területén megkövetelt bizonyossággal eldönteni. Ezen büntetőjogi tényállás továbbá azt a veszélyt is hordozza, hogy a terhelt az „utólagos okosság” áldoztává válik, azaz most büntetőeljárás alá vonják, és az eljárás eltelte alatt valóban kiderül, hogy nem volt igaza – de arra már senki nem fog emlékezni, nem lesz meg a lehetőség annak vizsgálatára, hogy az elkövetéskori objektív tudásállapothoz mérjük az „elkövető” szubjektív megnyilvánulását és megvizsgáljuk, tévedése menthető volt-e. Utólagos bölcsességünket fogjuk visszavetíteni az elkövetés időpontjára – ami alkotmányosan megengedhetetlen korlátozásra vezethet a szólásszabadságnak, hiszen teljesen előreláthatatlanná teszi a norma alkalmazási körét.

³ Hasonlóan érvel a Btk. 337. § (2) bekezdésének módosítását elemző cikkében Bencze Mátyás és Ficsor Krisztina. https://jog.tk.mta.hu/blog/2020/04/a-remhirterjesztes-tenyallasanak-jogalkalmazasi-kerdesei#_ftn13

19. Összességében tehát a Btk. 337. § (2) bekezdése teljességgel kiszámíthatatlan és tág teret nyújt az önkényes jogalkalmazásnak, eleve értelmezhetetlen és teljes bizonytalanságban hagyja a norma címzettjeit. Ezért nem felel meg az alkotmányos büntetőjog alapelveinek és az alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatának, így azt meg kell semmisíteni.

- *A szólás szabadságának sérelme – Alaptörvény IX. Cikk*

20. A Btk. támadott tényállása sérti az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikke által is biztosított szabad véleménynyilvánítás jogát, azzal, hogy vele szemben a büntetőjogi szankció alkalmazását helyezi kilátásba, ezzel szükségtelen és aránytalan módon beavatkozik abba, hogy miképpen vehet részt a demokratikus közéleti vitákban, ún. dermesztő hatást váltva ki.

- *Releváns alkotmánybírósági és strasbourgi esetjog*

21. A 7/2014. (III. 7.) AB határozatban az Alkotmánybíróság összevetette az Alkotmány és az Alaptörvény szólás- és sajtószabadsággal kapcsolatos rendelkezéseit. Az Alkotmánybíróság a lefolytatott vizsgálat alapján megállapította, hogy "az Alaptörvény megerősítette az alkotmánybírósági gyakorlatban kialakult azt az értelmezést, mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes" (Indokolás [23]).

22. Fenntartotta az Alkotmánybíróság a gyakorlatában a kezdetektől jelenlévő azon általános tételt, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága meghatározott esetekben szélesebb körben érvényesül, és a véleménnyel érintettek magasabb tűrési kötelezettséget telepít. Ezen esetek meghatározásával összefüggésben a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban azt hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy nem a véleménynyilvánítással érintettek személyi, közszereplői minősége a mérvadó. A véleménynyilvánítás köre akkor szélesebb, ha a véleményt tartalmazó közlés a közügyek vitatására vonatkozik. Eszerint "[a] közügyek megvitatása körében elhangzó

véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit" (Indokolás [47]).

23. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát a véleménynyilvánítás kapcsán érvényesítendő **fokozott védelmet elsődlegesen az alapozza meg, ha a vélemény bármilyen módon a közügyek megvitatása során a közéleti vita részeként hangzott el.** Abban az esetben pedig, ha megállapítható, hogy a vizsgált közlés a közügyek megvitatásához kapcsolódik, függetlenül attól, hogy az érintett személy közhatalmat gyakorló vagy más státuszú személy, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján az átlagosnál fokozottabb tűrési kötelezettség terheli a vele szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben.

24. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a **közügyekben történő véleménynyilvánítás tekintetében a büntetőjogi védelem - mint *ultima ratio* - a szélsőséges magatartások szankcionálására korlátozódik.** Az Alkotmánybíróság ebben a tekintetben rámutat arra is, hogy **a védett véleménynyilvánítás dekriminalizációja az európai országok körében régóta érvényesülő tendencia.** Az alkotmányos védelem büntetőjogi intenzitását elemezve az Alkotmánybíróság már korán rögzítette, hogy az európai országokban egyértelműen tapasztalható trend a büntetőjogi eszközök háttérbe szorulása a közügyek területén történő véleménynyilvánítás tekintetében (ABH 1994, 219, 224.). Ez a törekvés az azóta eltelt időszakban változatlanul érzékelhető.

25. **A büntetőjogi szankció elrettentő, stigmatizáló hatása a véleménynyilvánítás tekintetében komoly visszatartó hatást gyakorolhat.** Ennek következtében az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a közügyekben történő véleménynyilvánítás büntetőjogi eszközökkel történő korlátozásának fenntartása kizárólag azokkal a legsúlyosabb esetekkel szemben nyújthat oltalmat, amikor a közölt vélemény alkotmányos jogot sért vagy a jogsérelem veszélye közvetlenül jelen van (13/2014. (IV. 18. AB határozat, 30. pont, 3328/2018. (XII. 8.) AB határozat, 78. pont).

26. A szólásszabadság kapcsán alkalmazható büntetőjogi szankciókról a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága is hasonlóan vélekedik. A Bíróság az ún. *Pussy*

Riot-ügyben kimondta, hogy főszabályként békés és nem erőszakos formái a kifejezésnek nem szabad szabadságvesztéssel járó büntetés tárgyául szolgálnia és a szólásszabadságba való büntetőjogi beavatkozásnak **dermesztő hatása lehet** ezen jog gyakorlására, mely elemet a korlátozás arányosságának megítélésakor figyelembe kell venni (lásd: *Jersild v. Dániel*, 1994. szeptember, § 35, A Sorozat no. 298; *Brasilier v. Franciaország*, no. 71343/01, § 43, 2006. április 11.; *Morice v. Franciaország* [NK], no. 29369/10, § 176, ECHR 2015; és *Reichman v. Franciaország*, no. 50147/11, § 73, 2016. július 12., *Mariya Alekjinha és mások v. Oroszország*, no. 38004/12, § 227.).

- *Fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre*

27. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezen a teszten a Btk. támadott tényállása bizonyosan nem megy át, a következő okok miatt.

28. A támadott Btk. tényállás célja egyértelmű: minden lehetséges eszközzel meg kívánja akadályozni, hogy egy különleges jogrendre okot adó esemény elleni védekezés csorbát szenvedjen. Ilyen esetekben minden állam két ellenséggel küzd: a konkrét súlyos krízishelyzettel, mint ami most Magyarországon a koronavírus-járvány – illetőleg az érintettek fejében potenciálisan kialakuló pánikkal, mely szintén súlyos károkat okozhat. Ez utóbbi ellen kíván fellépni a Btk. jelen beadványban támadott módosítása. Maga a cél alkotmányosan nem lehet vitatott, különleges jogrend esetén a pánikot mindenképpen kerülni kell.

29. Ugyanakkor: a mindenképpen kerülés nem jelent mindenáron való küzdelmet. A krízisek elleni küzdelem össztársadalmi ügy, ahol – tetszik-nem tetszik – senki nem birtokolja kizárólagosan a bölcsék követ, senki és semmilyen állami vagy egyéb szerv nincs a megoldáshoz vezető út ismeretének kizárólagos birtokában. A krízisből kivezető út evolutív és nem nyílegyenes út, hanem elkerülhetetlenül hibákkal és visszaesésekkel terhelt, bonyolult gondolkodási folyamat. Ezen úton legoptimálisabban akkor lehet végig menni, ha a

krízishelyzettel kapcsolatos eszmék, információk a lehető legszabadabban áramolhatnak. A megoldási javaslatokat a lehető legszélesebb körben meg kell vitatni és ezt az államnak és a jognak lehetővé kell tennie és a létező legkisebb korlátozásnak kell alávetnie. Mindez semmilyen ellentétben nem áll azzal, hogy különleges jogrend idején a végrehajtó hatalom ideiglenes jelleggel a hatékony és gyors védekezés érdekében a szokásosnál nagyobb jogosítványokkal rendelkezik és a végső szót sok esetben ő mondja ki a vitás kérdésekben.

30. Összefoglalva: különleges jogrend idején tehát sok esetben az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésében foglalt józan ész alkalmazandóságát kimondó elvet is figyelembe véve nemhogy a szólásszabadságának nagyobb korlátozhatóságából kell kiindulni, hanem éppen ellenkezőleg: a lehető legnagyobb fokú érvényesülés a zsinórmérték. Ezt teszi ugyanis indokolttá az adott krízis elleni leghatékonyabb védekezés érdeke – ami viszont evidensen alkotmányos érték.

31. A Btk. 337. § (2) bekezdésére is vonatkozik az Alaptörvény I. Cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség-arányossági teszt, mely kimondja, hogy alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. A Btk. támadott módosítása ezen a teszten nem megy át.

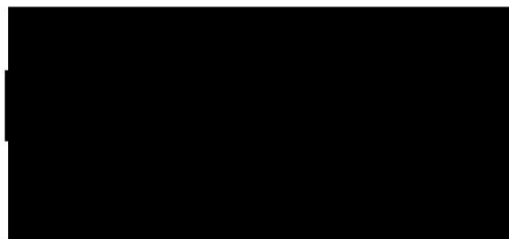
32. A szólásszabadsága alapvető jog, melynek korlátozására az Alaptörvény XX. Cikkében foglalt testi és lelki egészséghez való jog érvényesülése érdekében kerül sor. Ugyanakkor a Btk. módosítása nem a feltétlenül szükséges mértékben és nem az elérni kívánt céllal arányosan korlátozza a szólás szabadságát. Nem megismételve a normavilágosság kapcsán kifejtetteket, számos olyan megnyilvánulás áldozatául eshet az új rémhírterjesztési tényállásának, melyek semmilyen való veszélyt nem jelentenek, sőt akár olyanok is, melyekről utóbb kiderül, hogy érdemben hozzájárultak a veszélyhelyzet elhárításához. Ez utóbbi eset akkor is előfordulhat, ha valaki később tényszerűen tévesnek bizonyult álláspontot hangoztatott – ugyanis ezzel is hozzá lehet járulni az értelmes érdemi vitához, mely a helyes vagy legalábbis optimális megoldáshoz elvezetett. Az új rémhírterjesztési tényállás ráadásul aránytalanul is korlátoz – akár öt év letöltendő szabadságvesztéssel büntetne, ami szólásszabadság tekintetében álláspontom szerint nyilvánvalóan eltúlzott szankció.

33. Az arányosság körében a büntetőjog *ultima ratio* jellegének alkotmányos követelménye bizonyosan nem megtartott. Tanulságos ebben a körben a támadott Btk. tényállás indokolása melyet az Alaptörvény 28. cikk második mondatának utolsó fordulata értelmében a jogszabály értelmezésekor figyelembe kell venni. Az indokolás vonatkozó része szerint „**Az új alapeset nem tartalmaz büntetőjogi értelemben vett eredményt**, ennek következtében az akadályozás vagy a megghiúsítás is megállapítható a bűncselekmény, és **büntethető** az elkövető, **feltéve hogy a cselekménye mindezen sérelmek okozására alkalmas.**” Azaz, a büntetőjog akkor is üldözni fog egy koronavírus elleni védekezéssel kapcsolatos megszólalást, ha az semmilyen kárt nem okozott, a járvány elleni védekezést kimutathatóan nem akadályozta, mindez bizonyosan aránytalan korlátozása a szólás szabadságának.

34. A támadott Btk. tényállásmegalkotása továbbá nem illik bele a t. Alkotmánybíróság által is fontosnak tartott trendbe, mely a szólásszabadság területén a dekriminalizáció mellett teszi le a voksát. Modern jogállamban szólást büntetőjogi eszközökkel csak nagyon ritkán, kétséget nem tűrő esetekben lehet üldözni – jelen beadványban támadott Btk. tényállással üldözni kívánt szólások nyilvánvalóan nem ilyenek. Így a teszt utolsó eleme, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartása sem teljesül.

Budapest, 2020. április 7.

Tisztelettel,

Panaszos

Mellékletek

P/1. Személyi igazolvány és lakcímkártya másolata

P/2: A törvényjavaslat és indokolása